

Plan van aanpak netwerk basisvaardigheden Diemen

Aanleiding

Volgens berekening zijn tussen de 2200 tot 3000 inwoners van Diemen laaggeletterd (8-11% van de inwoners). Zij hebben grote moeite met de basisvaardigheden: lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben zij ook moeite met omgaan met een computer. Bovendien gaan laaggeletterdheid en armoede hand in hand: laaggeletterdheid is vaak een belemmering om zelfredzaam te zijn en armoede vergroot de kans op laaggeletterdheid. Mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen zijn veel vaker langdurig arm dan niet-laaggeletterden.

In het kader van laaggeletterdheid wil gemeente Diemen bewerkstelligen dat het aanbod beter aansluit op de behoefte van haar inwoners. Met name op het gebied van informeel leren ziet de gemeente kansen.

Stichting Welzijn Diemen (SWD), Leef en leer! en Stichting Lezen en Schrijven hebben daartoe op verzoek van gemeente Diemen gezamenlijk een plan van aanpak geschreven voor het netwerk basisvaardigheden in Diemen.

Huidige situatie Diemen

Op dinsdag 13 februari 2018 kwamen de netwerkpartners rondbasisvaardigheden voor het eerst bij elkaar. Naast het doel om kennis te maken en op de hoogte te zijn van ieders aanbod is er besproken welke zaken er aangepakt moeten worden.

Een belangrijke conclusie van het overleg was dat er in Diemen al redelijk wat aanbod is, maar dat dit voornamelijk is gericht op vluchtelingen en mensen die de Nederlandse taal aan het leren zijn (de NT2-groep). De groep laaggeletterden die al lang of hun hele leven in Nederland wonen, is nog niet goed in kaart. Het vermoeden is dat er veel verborgen laaggeletterdheid is. Deze doelgroep moet op een andere manier bereikt worden dan via het huidige aanbod gebeurt. Om deze doelgroep te bereiken moet worden aangesloten bij professionals die met deze doelgroep in aanraking komen, zoals het maatschappelijk werk. Daarnaast moet er voor deze doelgroep nieuw aanbod worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld activiteiten die computervaardigheden als insteek hebben en die tegelijk aandacht geven aan taal. Of een maatjesproject waar een laaggeletterde persoonlijke hulp op maat krijgt.

Daarnaast zou er een plek moeten komen in Diemen waar iedereen met vragen over het leren van basisvaardigheden naar toe kan gaan. Want die ontbreekt nu nog.

Op woensdag 24 april 2019 zijn wederom een aantal partners samen gekomen om te praten over het informele aanbod in Diemen. Aan tafel zaten: Fay Heijmeijer, Lisa Stumpel (beiden beleidsadviseur) en Jorrit Nuijens (wethouder) van Gemeente Diemen. Verder waren Els Nuijs van El'sina, Sophia van Gelderen van de OBA, Renée Roocken van Vluchtelingenwerk, Amarens te Nijenhuis van Stichting Welzijn Diemen, Marjolein Dordregter van Leef en Leer! en Heleen Snijders van Stichting Lezen en schrijven aanwezig. Daniëlle Hendriks van Stichting Welzijn Diemen had de bijeenkomst belegd en zat hem voor.

Tijdens de bijeenkomst is aangesloten bij wat eerder besproken is. Er is in Diemen behoefte aan aanbod voor mensen die geen statushouder of taalleerder zijn, maar wel ondersteuning kunnen gebruiken bij bijvoorbeeld het lezen van brieven, invullen van formulieren of het werken op de computer. Het huidige aanbod kan daar niet goed in voorzien. Ook een centraal punt waar mensen terecht kunnen met vragen over taal, rekenen en op de computer werken, en waar zij kunnen worden doorverwezen naar passend aanbod, is nog niet gerealiseerd. Dit centrale punt kan georganiseerd worden in de vorm van Het Taalhuis: Het Taalhuis is er voor iedereen (NT1, NT2 en statushouders) die vragen heeft over taal en basisvaardigheden. Vanuit het Taalhuis wordt iedereen doorverwezen naar aanbod in Diemen. Nieuw bij deze bijeenkomst was de verbinding met het thema armoede. Bij mensen die in armoede leven is het vaker het geval dat zij ook moeite hebben met taal, thuisadministratie of computervaardigheden dan bij mensen die het beter hebben. Tegelijkertijd zijn die basisvaardigheden hard nodig om bijvoorbeeld armoedevoorzieningen te kunnen aanvragen, of een schuldhulpverleningstraject in te gaan. De aanwezigen vinden het interessant om voor Diemen specifiek te onderzoeken hoe we deze doelgroep kunnen bereiken en ondersteunen, en welk aanbod daarvoor ontwikkeld zou moeten worden. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door samen te werken met vindplaatsen zoals de Voedselbank.

Doelgroep

Het netwerk basisvaardigheden Diemen richt zich hoofdzakelijk op Diemenaren die hun basisvaardigheden – lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden – willen vergroten. Dit kunnen zowel NT1-ers als NT2-ers die het Nederlands al goed spreken zijn. Deze doelgroep kan op dit moment nog (bijna) nergens terecht, dus voor hen zal aanbod ontwikkeld moeten worden. Hierbij kan gedacht worden aan een taalcoachproject, waarbij mensen hulp krijgen van een vrijwilliger bij hun specifieke vraag – of ze nu willen leren internetbankieren, hulp nodig hebben bij het invullen van formulieren of samen met een vrijwilliger het theorie-examen van hun rijbewijs willen voorbereiden.

Natuurlijk vallen Diemenaren die hun spreekvaardigheid willen vergroten ook onder dit netwerk. Ook zij kunnen een centraal punt waar zij terecht kunnen met vragen op het gebied van taal goed gebruiken. Maar de ervaring leert dat zij de weg in Diemen meestal beter weten te vinden. Voor hen is ook al aanbod aanwezig, bijvoorbeeld het taalmaatjesproject van Vluchtelingenwerk, of de taalles of taalcafés bij Stichting Welzijn Diemen.

Secundaire doelgroep zijn de taalvrijwilligers die taalleerders begeleiden. Het netwerk basisvaardigheden wil hen zoveel mogelijk ondersteunen. Door trainingen en begeleiding op maat te bieden, kunnen we de kwaliteit van het informele taalnetwerk vergroten. Daar is uiteindelijk iedereen bij gebaat!

Inhoud aanpak

De aanpak voor een levendig netwerk basisvaardigheden en passend aanbod in Diemen richt zich op het volgende:

1. Formeel aanbod

Het formele aanbod zijn de trajecten bij professionele aanbieders die door de gemeente zijn gecontracteerd en die resulteren in certificaten. Inwoners die niet inburgeringsplichtig zijn kunnen daar kosteloos gebruik van maken. De meeste deelnemers worden doorverwezen door klantmanagers van uitkeringsgerechtigden. Het aantal plekken is wel gelimiteerd.

Doelen:

- Aanmelden moet vanuit verschillende punten in Diemen mogelijk zijn. En het aanbod moet ook buiten de doelgroep uitkeringsgerechtigden onder de aandacht worden gebracht.
- Als er meer bekendheid aan het aanbod wordt gegeven is de kans groot dat er meer aanvragen komen. Wellicht moeten er daarom op termijn meer plekken beschikbaar worden gesteld.

2. Informeel aanbod

Het informele aanbod bestaat uit lessen en activiteiten die geen certificaten of diploma's opleveren. Vrijwilligers begeleiden de activiteiten, ondersteund door een (vrijwilligers)organisatie. Bij dit aanbod wordt vaak minder gekeken naar de achtergrond van mensen; iedereen kan meedoen.

In Diemen bieden SWD, Vluchtelingenwerk, de OBA, El'sina, PCOB en MadiZO informeel aanbod. Uiteenlopend van conversatielessen tot computerlessen en sorteerhulp. Zie voor het totaal het overzicht 'Aanbod Basisvaardigheden in Diemen'. Het merendeel is gericht op conversatie voor anderstaligen.

Doelen:

- Een maatjesproject opzetten. In 2019 starten we met 5 koppels. Hierbij worden vrijwilligers en leerders 1 op 1 aan elkaar gekoppeld. Vanaf september starten we met het uitzetten van het aanbod 2019, om deze in 2020 verder uit te breiden. (Zie tijdspad)
Zo krijgen mensen heel passende begeleiding. De aanwezigheid van studenten in Diemen Zuid en de vele gepensioneerden biedt mogelijkheden voor zo'n project: dit een mooie doelgroep om de vrijwilligers te werven. Op dit moment is de beste aanpak om het project gefaseerd te starten, door klein te beginnen en later verder uit te bouwen. De werving van zowel de leerders als de maatjes/vrijwilligers zal veelal via het bestaande netwerk verlopen. Door het professionele werkveld goed te informeren over de mogelijkheden, kunnen zij mensen doorverwijzen naar het aanbod. We denken hierbij ook aan de Voedselbank, wijkverpleging, Ouder en Kindcentrum etc. De vrijwilligers kunnen via "Diemen voor elkaar" en andere media gezocht worden. Het idee is om ook de studenten op de Campus actief te benaderen, en de groep gepensioneerden.
- Het aanbod verbreden met lessen voor computervaardigheden, waar mogelijk ook taal leren (lezen en schrijven) een onderdeel is.
- Betrekken van werkgevers in Diemen. Het aanbieden van taal- of computerles via de werkgever is een goede manier om mensen te motiveren aan hun basisvaardigheden te werken. Bovendien brengt dit op de langere termijn ook voordelen voor de werkgever met zich mee. Hiervoor zijn subsidies beschikbaar. Het huidige Diemense Taalakkoord kan worden uitgebreid met werkgevers die veel lager opgeleide medewerkers hebben (bijv. in de bouw, de zorg of de horeca).
- Het organiseren van taallessen aan ouders op school of op het kinderdagverblijf. Ouders kunnen een cursus taal en ouderbetrokkenheid volgen op de basisschool of het kinderdagverblijf van hun kind. Ze oefenen hier met taal, lezen en schrijven en digitale vaardigheden in relatie tot voor hen relevante 'schoolthema's, door bijvoorbeeld tien-minutengesprekken te oefenen, rapporten te lezen, met kinderen te praten over sfeer in de klas etc. Stichting Lezen & Schrijven heeft hiervoor lesmateriaal ontwikkeld.

- Inzet van een professionele taaladviseur van Leef en leer! om lessen te ontwikkelen en vrijwilligers op inhoud te begeleiden. In andere gemeenten zien we dat dit de kwaliteit en de continuïteit van het informele aanbod sterk verhoogt. Eventueel kan de taaladviseur als docent optreden, in samenwerking met de vrijwilliger. Dit vergemakkelijkt voor leerders een eventuele overstap naar formeel aanbod.
- Twee keer per jaar een netwerkoeverleg plannen, waarin alle formele en informele partners bij elkaar komen en ervaringen worden uitgewisseld. Welke doelgroepen bereiken we, welke niet? Sluit het aanbod nog aan bij de vraag of zijn er witte vlekken? Hoe gaat het doorverwijzen?
- Ambassadeurs een actieve rol geven. Ambassadeurs zijn mensen die zelf laaggeletterd zijn of waren, maar die wel de stap hebben durven of kunnen nemen om te gaan leren. Het kan mensen over de streep trekken om te gaan leren als zij verhalen horen van herkenbare rolmodellen. Hierin kan bijvoorbeeld samengewerkt worden met Stichting ABC.

3. Coördinator netwerk basisvaardigheden en taaladviseur

Een coördinator is de verbindende schakel in het netwerk. Deze rol wordt belegd bij SWD. Taken van de coördinator zijn:

- Overzicht van het aanbod bijhouden en een werkmap maken voor de informatiepunten;
- Netwerk bouwen en onderhouden met formele aanbieders, informele aanbieders, maatschappelijk dienstverlening, gemeente en andere organisaties;
- Netwerkbijeenkomsten initiëren en organiseren, hieruit een gezamenlijke aanpak opstellen en erop toezien dat doelen behaald en afspraken nagekomen worden;
- Hiaten in het netwerk signaleren en aankaarten bij de partners;
- Contactpersoon en aanspreekpunt zijn van de gemeente voor het netwerk basisvaardigheden;
- Bemannen en/of aansturen van de taalpunten waar informatie wordt gegeven over de mogelijkheden in Diemen;
- Opzetten en organiseren van het maatjesproject in samenwerking met de taaladviseur. Waaronder het werven van vrijwilligers. Monitoring, bijhouden van de resultaten: aantal bereikte leerders, welk type vragen worden er gesteld bij het Taalhuis, doorstroom van leerders evt vervolg stappen.

De coördinator wordt inhoudelijk ondersteund door een taaladviseur van Leef en leer! De taaladviseur kan waar nodig terugvallen op het Amsterdamse netwerk van Leef en leer! De taken van de taaladviseur bestaan uit:

- (Taal)Vrijwilligers trainen en coachen
- Adviseren over en ontwikkelen van nieuw aanbod op gebied van basisvaardigheden
- Adviseren van vrijwilligersorganisaties over het gebruik van materialen, didactiek en begeleiding van vrijwilligers.

4. Taalhuis

Het Taalhuis (werktitel) is de plek waar inwoners naar toe kunnen met vragen over het leren van basisvaardigheden. Deze kan zijn gevestigd in de OBA met satelliet spreekuren in andere locaties in

Diemen, zoals de Brede Hoed, Huizen van de buurt 't Kruidvat en Noorderlicht. De spreekuren worden bemand door vrijwilligers, die worden begeleid door de coördinator.

Uitwerking aanpak

1. Aanstellen coördinator en taaladviseur

Om bovenstaande zaken te realiseren is het aanstellen van de coördinator een belangrijke eerste stap. Hij of zij gaat aan de slag met bovenstaande werkzaamheden. Daniëlle Hendriks van Stichting Welzijn Diemen heeft aangegeven deze rol te willen vervullen. Zij heeft daar ongeveer 8 uur per week voor nodig.

Daarnaast wordt een taaladviseur aangetrokken. Dit is een taalprofessional, die ervaring heeft met het trainen en begeleiden van taalvrijwilligers. De taaladviseur wordt geworven uit het netwerk van Leef en Leer!, en wordt ook ondergebracht bij Leef en Leer!. Voordeel daarvan is dat hij of zij gebruik kan maken van alle faciliteiten van Leef en Leer! en de OBA. De taaladviseur is 4 uur per week bezig met het Diemense netwerk Basisvaardigheden, en krijgt ook een werkplek in Diemen.

Zowel de coördinator als de taaladviseur worden, zeker in de eerste maanden, naar behoefte inhoudelijk begeleid door Leef en Leer! en Stichting Lezen en Schrijven.

2. Tjdpad 2019/2020

Actie	Periode
<i>Opstartfase 2019</i>	<i>juni – december 2019</i>
Aanstellen coördinator en taaladviseur	september 2019
Aanbod in kaart brengen en kennismaken huidige netwerk	september – oktober 2019
Doorverwijfsfunctie/ Taalhuis organiseren (ism SWD)	oktober - december 2019
Opening Taalhuis Diemen dmv netwerkbijeenkomst met partners en belangstellenden	oktober 2019
Starten met 5 koppels in het maatjesproject	oktober – december 2019
<i>Uitvoeringsfase 2020</i>	<i>januari 2020 – december 2020</i>
Uitbreiding en versterking taalnetwerk met nieuwe partners	
Organisatie netwerkbijeenkomsten (eens per drie maanden)	
Uitvoering Maatjesproject (werven vrijwilligers, leerders, maatjes koppelen)	
Uitvoering doorverwijfsfunctie (intakes)	
Versterking Diemense taalvrijwilligers door middel van trainingen en intervisie	
<i>Tussenevaluatie nav 1^e deel project</i> Streven is 5 koppels actief in het maatjesproject en een goede basis van het Taalhuis	<i>December 2019</i>
<i>Evaluatie en doorstart 2020</i>	<i>juli 2020 en verder</i>
Opstellen plan van aanpak uitbreiding/opschaling: wat zijn nodige acties ivm aanbod, hoe kan doorverwijzing verbeterd worden	juli 2020

3 **Begroting 2019** Kosten voor het opzetten en uitvoeren van een taalnetwerk en een doorverwijsfunctie in 2019 zijn als volgt;

Post	Toelichting	Bedrag
Uren projectcoördinator	13 weken x 8* uur x € 45 ex btw	€ 4.680 *
Communicatie	o.a. flyer en banner taalhuis, overige pr-materialen, tekstschrijver, vormgever, aanpassingen website SWD	€ 1.500 (incl. 21% btw) € 1.185 (exl. 21% btw)
Materialen	o.a. laptops, lesmaterialen, kantoomateriaal etc.	€ 2.000 (incl. 21% btw) € 1.580 (exl. 21% btw)
Activiteitenbudget	Divers werkbudget	€ 550 (incl. 21% btw) € 435 (exl. 21% btw)
Taaladviseur Leef en leer!	13 weken x 4 uur x € 50 ex btw	€ 2.600
Ondersteuning Leef en leer!	Aanvullende trainingen vrijwilligers, advies, en ondersteuning**	€ 2.000** (incl. 21% btw) € 1.580 ** (excl.21% btw)
Totaal inclusief btw		€ 13.280

* Hiervan financiert Stichting Welzijn Diemen 4 uur per week uit eigen middelen (zie dekkingsplan)

** Hiervan financiert Leef en leer! 50% uit eigen middelen (zie dekkingsplan)

Dekking	Toelichting	Bedrag
Stichting Welzijn Diemen	Personeelskosten (13 weken x 4 uur x € 45)	€ 2.340
Stichting Lezen & Schrijven	Communicatiepakket taalhuis (flyers, banner etc.) + lesmaterialen	in natura
Leef en leer!	Trainingen en intervisie taalvrijwilligers, ondersteuning coördinator	€ 1.000 (incl.btw) € 890 (exl.btw)
OBA	Locatie	in natura
Gemeente Diemen		€ 10.000 incl btw

Aan de Gemeente Diemen wordt een bijdrage gevraagd van € 10.000.

Begroting 2020

Post	Toelichting	Bedrag
Uren projectcoördinator	40 weken x 8* uur x € 45 ex btw	€ 14.400*
Communicatie	o.a. flyers, advertenties en persberichten in de Diemense kranten, overige pr-materialen. Website beheer en social media	€ 4.300 (incl.btw) € 3.397 (excl.btw)
Materialen	o.a. uitbreiden gebruik laptops, lesmaterialen, kantoomateriaal op meerdere locaties zoals OBA en Noorderlicht	€ 5.000 (incl.btw) € 3.950 (excl.btw)
Activiteitenbudget	Divers werkbudget/ vrijwilligers en stagiaires	€ 4.500 (incl.btw) € 3.555 (excl.btw)
Taaladviseur Leef en leer!	40 weken x 4 uur x € 50 ex btw	€ 8.000
Ondersteuning Leef en leer!	Aanvullende trainingen vrijwilligers, advies, en ondersteuning**	€ 2.000** (incl.btw) € 1.580 (excl.btw)
Totaal inclusief btw		€ 37.900

Dekking	Toelichting	Bedrag
Stichting Welzijn Diemen	Personeelskosten (40 weken x 4 uur x € 45)	€ 7.200
Stichting Lezen & Schrijven	Communicatiepakket taalhuis (flyers, banner etc.) + lesmaterialen	in natura
Leef en leer!	Trainingen en intervisie taalvrijwilligers, ondersteuning coördinator	€ 1.000 (incl.btw) € 890 (excl.btw)
OBA	Locatie	in natura
Gemeente Diemen		€ 30.000 incl btw

Aan de Gemeente Diemen wordt een bijdrage gevraagd van € 30.000.

De kosten voor locatiehuur worden buiten de begroting gehouden omdat zo veel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de locaties van de partners. Kosten voor locaties kunnen daarmee tot een minimum worden beperkt.

Dekkingsplan

In het Diemense taalnetwerk werken diverse partijen samen. Voor de dekking van dit plan vragen we partijen ook zelf te investeren in de vorming en het onderhoud van het netwerk. Dat kan in natura, maar ook in de vorm van uren of door een locatie beschikbaar te stellen. Op dit moment investeert Stichting Welzijn Diemen door een deel van de uren van de coördinator en de locatiekosten voor eigen rekening te nemen. Leef en leer! levert een taaladviseur en verzorgt daarnaast aanvullende trainingen en begeleiding voor de coördinator. Zij doet dat laatste voor 50% voor eigen rekening. Stichting Lezen & Schrijven draagt ook bij in natura door de coördinator te begeleiden en te adviseren en door middel van communicatiematerialen en lesmaterialen.

De OBA (bibliotheek) biedt ruimte en ondersteuning aan het op te zetten Taalhuis. Ook voor het maatjesproject en trainingen voor vrijwilligers kan van de locatie van de OBA gebruikt worden.

Tot slot

Het samenwerkingsverband Stichting Welzijn Diemen, Leef en leer! en Stichting Lezen & Schrijven gaan graag in gesprek met Gemeente Diemen over dit voorstel. Opdat zij snel kunnen overgaan tot de uitvoering.